

Svatby a jejich alternativy – Hannover 2010 (to marry, not to marry, fair use nebo fair remuneration)

Radim Polčák

Když přední německý odborník na právo duševního vlastnictví Thomas Dreier hodnotil na hannoverské konferenci Commons, Users, Service Providers budoucí směřování evropského autorského práva, vypytěl si repliku ze známého filmu Čtyři svatby a jeden pohřeb. Hugh Grant zde řeší dilema, zda se oženit či nikoli a obdobně se ptal i Dreier, když posuzoval současný charakter takzvaného trojstupňového testu.

Inklusivní chápání tohoto testu (oženit se) z něj činí materiální omezující podmínku pro aplikaci jednotlivých skutkových podstat

Prof. Thomas Dreier

volného užití či zákonných licencí k autorským dílům. Pokud tedy přijmeme tento názor, máme možnost autorská díla užívat pouze v mezích volných užití či zákonných licencí, přičemž jsou tyto meze dále zúženy trojstupňovým testem.

Druhá možnost, tedy neoženit se, chápe úlohu trojstupňového testu jako generální klauzule obecně vymezující případy, kdy lze autorské dílo užit bez licence. Jednotlivé formy volného užití a zákonné licence pak

Prof. Gerald Spindler

představují jen demonstrativní výčet skutkových podstat obdobný tomu v právu proti nekalé soutěži. Oproti inklusivní variantě je tedy možnost „neoženit se“ založena více na materiálních kritériích a činí z trojstupňového testu základní kámen vymezující hranice autorskopravní ochrany (jednotlivé zákonné licence pak mají jen marginální či demonstrativní význam).

Přestože by se mohlo zdát, že jsou právě uvedenými způsoby nahlížení trojstupňového testu možnosti jeho aplikace vyčerpány, není tomu tak. Hannoverská konference v tomto směru přinesla i třetí a čtvrtou alternativu, jejichž označení do systematiky ženění/neženění velmi dobře zapadá. Třetí

možnost tak představuje opuštění specifických zákonných licencí a zavedení americké doktríny férového užití (fair use). Konkretizace této doktríny, obecně vymezené zákonem, je pak prováděna soudy v konkrétních případech bez toho, aby všechny možné alternativy musel předem promyšlet zákonodárce. Jak ukázala praxe, je tento přístup vhodný zejména tam, kde lze jen těžko předvídat technologický rozvoj a dává právu větší flexibilitu k reakcím na nově nastalé společenské situace.

Poslední, chtělo by se říci až anarchistickou alternativou, která byla při konferenci diskutována jen polohlasem v kuloárech, je možnost obecného volného užití autorských děl. Zatímco všechny předchozí alternativy zavádějí obecnou restriktivní užití autorských děl a z ní pak přiznávají výjimky, tj. volná užití nebo zákonné licence, je čtvrtá varianta postavena na zcela opačném principu. Umožňuje totiž volné užívání autorských děl, přičemž ve specifických případech vymezených za negativního užití trojstupňového testu nebo jeho obdoby by měl vykonavatel práv nárok na přiměřenou odměnu. Přestože je tento přístup do značné míry revoluční a jen těžko lze předpovědět jeho případný

Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law (JIPITEC)

Nový anglický časopis zaměřený na problematiku práva informačních a komunikačních technologií a práva duševního vlastnictví je vydáván společně právními fakultami univerzit v Hannoveru a Göttingenu. Důsledně se drží filozofie open access a všechna čísla jsou dostupná zdarma na stránkách www.jipitec.eu. Časopis je recenzovaný a má celoročně otevřené přijímání příspěvků – redakční rada vítá především příspěvky mapující aktuální vývoj doktríny a judikatury v členských státech EU.

efekt, nesporně by přispěl k odstranění řady informačních bariér, jejichž nepraktičnost dnes umocňují moderní informační a komunikační technologie.

Trojstupňový test

Trojstupňový test byl zaveden Bernskou úmluvou o ochraně literárních a uměleckých děl (pro ČR vyhlášena pod číslem 133/1980 Sb.), jejíž čl. 9 odst. 2 zní: „Zákonodárstvím států Unie se vyhrazuje možnost dovolit rozmnožování těchto děl v určitých zvláštních případech, pokud takové rozmnožení nenarušuje normální využívání díla a nezpůsobuje neospravedlivitelnou újmu oprávněným zájmům autora.“

V současném českém autorském právu je proveden ustanovením § 29 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb. následovně: „Výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v tomto zákoně a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.“

Nebyl to však jen trojstupňový test a budoucnost evropského autorského práva, čím se po dva dny v Hannoveru bavily tři desítky špičkových evropských právníků. Konference přinesla též zajímavou diskuzi společenské role a právní odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti (ISP) a v neposlední řadě též zprávy o aktuálním stavu užívání a soudního vymáhání volných licencí typu open source a open access.

„Evropské právo duševního vlastnictví se musí nutně změnit, aby Evropa obstála ve stále ostřejší konkurenci s Amerikou a Asií“ poznamenal k důvodům svolání konference jeden z organizátorů Gerald Spindler. S tímto názorem souhlasí i nově jmenovaný vedoucí hannoverského Ústavu právní informatiky Axel Metzger, který ve svém vystoupení ještě doplnil, že „je třeba, aby si evropská politická reprezentace uvědomila důležitost této problematiky a brala při svém rozhodování náležitě v úvahu naléhavá doporučení expertů.“

Účast Ústavu práva a technologií na projektu LAPSI

Libor Kyncl

Ústav práva a technologií se za Masarykovu univerzitu účastní mezinárodního projektu Thematic Network on Legal Aspects of Public Sector Information, zkráceně nazývaného LAPSI, grantu Evropské komise č. 250580, jehož hlavním řešitelem je Politcnico di Torino z Itálie, celým názvem LAPSI (Legal Aspects of Public Sector Information) European thematic network (CE-LAPSI) (2010-2012). Tento projekt, který je realizován v letech 2010 až 2012, má dvacet spoluřešitelů, převážně univerzit, z více než deseti zemí Evropské unie.

Tyto instituce v rámci něj spolupracují v tematické síti za účelem výzkumů informací ve veřejném sektoru. Budou v něm